LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO

Į S A K Y M A S
DĖL MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO

2004 m. kovo 26 d. Nr. D1-141
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 22 d. nutarimu Nr. 1138 (Žin., 1998, Nr. 84-2353; 2002, Nr. 20-766) 6.40 ir 11.5 punktais,

1. T v i r t i n u Miško sanitarinės apsaugos taisykles (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 20 d. įsakymą Nr. 328 „Dėl Miško sanitarinės apsaugos taisyklių“ (Žin., 2001, Nr. 56-2003).

APLINKOS MINISTRAS ARŪNAS KUNDROTAS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos aplinkos ministro
2004 m. kovo 26 d. įsakymu Nr. D1-141

MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS TAISYKLĖS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Miško sanitarinės apsaugos taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato miško sanitarinės apsaugos nuo kenksmingų biotinių, abiotinių ir antropogeninių veiksnių pagrindinius reikalavimus.

2. Taisyklės privalomos miško valdytojams, savininkams, naudotojams, miško dauginamosios medžiagos tiekėjams, taip pat fiziniams bei juridiniams asmenims, ruošiantiems, sandėliuojantiems ir perdirbantiems apvaliąją medieną bei kitus miško išteklius.

3. Miško valdytojai, savininkai ir naudotojai privalo saugoti mišką nuo miško kenkėjų, ligų ir kitų neigiamų veiksnių, bloginančių miško sanitarinę būklę.

4. Pagrindinės Taisyklių sąvokos:

4.1. **abiotiniai veiksniai** – neorganiniai, cheminiai ir fiziniai veiksniai arba jų visuma, turintys tiesioginę ar netiesioginę įtaką miško augalijai;

4.2. **biotiniai veiksniai** – gyvųjų organizmų tarpusavio sąveika, įtaka ir santykiai, kurie susiklosto tarp skirtingų organizmų jų gyvavimo procese, turintys tiesioginę ar netiesioginę įtaką miško augalijai;

4.3. **antropogeniniai veiksniai** – žmogaus ūkinės veiklos daroma įtaka miško ekosistemai;

4.4. **insekticidas** – chemikalas vabzdžiams naikinti;

4.5. **miško kenkėjai** – organizmai (mikroorganizmai, bestuburiai ir stuburiniai gyvūnai, augalai), kenkiantys miško augalams, mažinantis jų prieaugį ir bloginantys kokybę arba darantys žalą;

4.6. **miško kenkėjų masinio dauginimosi židinys** – miško kenkėjų populiacijos staigaus, didelio pagausėjimo vieta;

4.7. **medžių liemenų pavojingi kenkėjai** – medžių liemenų kenkėjai: žievėgraužis tipografas, žievėgraužis graveris, eglinis poligrafas, mėlynasis blizgiavabalis, didysis kirpikas, mažasis kirpikas, balangraužis ardytojas, daugiajuostis balangraužis, eglinis dendroktonas;

4.8. **miško dauginamosios medžiagos tiekėjas** – kiekvienas miško dauginamosios medžiagos (augalų dalių, sėklų bei iš jų išaugintų sodmenų, naudojamų miškams įveisti arba atkurti) auginimu, sandėliavimu, gabenimu bei prekyba besiverčiantis fizinis arba juridinis asmuo;

4.9. **miško sėklinė medžiaga** – kankorėžiai, vaisiai, vaisynai ir sėklos, iš kurių auginami miško sodmenys;

4.10. **sanitarinės miško apsaugos priemonės** – biologinės ir cheminės veikliosios medžiagos ir preparatai, skirti miškų apsaugai nuo miško kenkėjų, taip pat ūkinės priemonės (sanitariniai kirtimai, vabzdžiagaudžiai medžiai ir kt.), gerinančios miško sanitarinę būklę;

4.11. **vabzdžiagaudžiai medžiai (mediena)** – specialiai parinkti, nupjauti nuo kelmo ir pakelti nuo žemės paviršiaus nenugenėti pavieniai žali medžiai ar žalia mediena, viena eile sukrauta po 1-3 m^3 ir pakelta nuo žemės paviršiaus medžių liemenų kenkėjams privilioti ir naikinti;

4.12. **sanitariniai kirtimai** – miškų sanitarinės būklės gerinimo priemonė, kai iškertami ligoti, kenkėjų užpulti, nulaužti, išvirtę, džiūstantys medžiai ir sausuoliai;

4.13. **atrankiniai sanitariniai kirtimai** – pavienių, grupėmis ar aikštėmis iki 0,1 ha ploto pažeistų medžių iškirtimas;

4.14. **plyni sanitariniai kirtimai** – didesnio kaip 0,1 ha ploto pažeisto medyno iškirtimas plynai nepriklausomai nuo medyno amžiaus.

II. SANITARINIAI REIKALAVIMAI RUOŠIANT IR AUGINANT MIŠKO DAUGINAMĄJĄ MEDŽIAGĄ

5. Miško sėklinė medžiaga turi būti renkama tik nuo sveikų, ligų, kenkėjų nepažeistų medžių. Ąžuolų giles, eglių kankorėžius rekomenduojama rinkti nuo vėlyvosios formos medžių.

6. Miško dauginamoji medžiaga prieš ją sandėliuojant, sėjant, sodinant į želdinius biologinėmis arba cheminėmis priemonėmis turi būti apsaugota nuo kenkėjų ir ligų sukėlėjų.

7. Parenkant vietą medelynams arba juos plečiant, būtina įvertinti ligų ir kenkėjų išplitimo riziką.

8. Nuo medelyno, kuriame auginami pušies sodmenys, pakraščio 50 m atstumu turi būti sunaikintos drebulių atžalos.

9. Medelynuose agrotechninėmis priemonėmis (laistant, pavėsinant, mulčiuojant, naikinant piktžoles, intensyviai dirbant žemę, įterpiant kompostą, tręšiant, kalkinant ir kt.) turi būti didinamas sėklų ir sodmenų atsparumas nepalankioms aplinkos sąlygoms.

10. Šaknis graužiančių kenkėjų skaičius produkuojančios medelyno dalies dirvoje negali būti didesnis už nurodytą 1 priede.

III. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI ATKURIANT IR ĮVEISIANT MIŠKĄ

11. Įveisiant arba atkuriant mišką spygliuočių medžių rūšimis ir esant šaknų kenkėjų pažeidimo rizikai, dirvoje turi būti nustatytas šaknis graužiančių kenkėjų skaičius. Jei šaknis graužiančių kenkėjų skaičius didesnis už nurodytą 1 priede, turi būti taikomos miško sanitarinės apsaugos priemonės, kurios užtikrintų kenkėjų skaičiaus sumažėjimą iki leistino.

12. Įveisiant arba atkuriant mišką spygliuočių medžių rūšimis, želdavietėse grupėmis (ne mažiau kaip 1 procentas želdaviečių ploto) turi būti veisiamos nektaringų medžių ir krūmų rūšys.

13. Iškirtus šakninės pinties pažeistus medžius pušynuose, miškas turi būti atkurtas lapuočių medžių rūšimis.

14. Atkuriant eglynų kirtavietes, kuriose eglių kelmų su centriniu puviniu yra 30 procentų ir daugiau, želdinių sudėtyje turi būti ne daugiau kaip 50 procentų spygliuočių medžių rūšių.

15. Siekiant apsaugoti pušies želdinius ir žėlinius nuo ūgliasukio, juose neturi būti drebulių atžalų, jas taip pat rekomenduojama sunaikinti 50 m atstumu aplinkui želdinius ir žėlinius.

16. Esant straubliukų (*Hylobius sp.*) pažeidimų rizikai, būtina taikyti apsaugos nuo šių kenkėjų priemones. Jei straubliukai želdiniuose arba žėliniuose pakenkė 10 procentų ir daugiau medelių, nepriklausomai nuo pažeidimo laipsnio juos būtina individualiai ar eilėmis apdoroti insekticidais. Draudžiama straubliuko pakenktus plotus insekticidais purkšti ištisai.

17. Grambuolių (*Melolontha sp.*) masinio skraidymo metais lapuočių medžių juostas ir jų grupes želdiniuose, žėliniuose ir jaunuolynuose būtina apdoroti insekticidais arba rinkti grambuolius ir juos naikinti.

18. Ūgliagraužius (*Evetria sp.*) būtina naikinti, kai miško sklype yra 30 procentų ir daugiau pažeistų spygliuočių medžių rūšių medelių.

19. Miško želdinius, žėlinius ir jaunuolynus būtina saugoti nuo graužikų ir žvėrių pažeidimų aptveriant tvoromis arba individualiai, arba apdorojant repelentais ir kt. Jie yra neapsaugoti, kai sveikų, silpnai pažeistų ir pusė vidutiniškai pažeistų medelių skaičius, vadovaujantis Miško želdinimo darbų, želdinių ir žėlinių apskaitos ir vertinimo metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. 659 (Žin., 2004, Nr. 39-1280) 29 punktu, neatitinka šios metodikos ar Miško ugdymo kirtimų taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 669 (Žin., 2004, Nr. 25-778) reikalavimų.

IV. PRIEMONĖS MEDŽIŲ LIEMENŲ PAVOJINGŲ KENKĖJŲ SKAIČIUI MAŽINTI

20. Siekiant sumažinti medžių liemenų pavojingų kenkėjų skaičių, iškabinamos feromoninės gaudyklės, išdėstomi vabzdžiagaudžiai medžiai ir vykdomi sanitariniai kirtimai. Valstybiniuose

rezervatuose ir valstybinių parkų bei biosferos rezervatuose sanitarinės miško apsaugos priemonės nevykdomos.

21. Feromoninės gaudyklės žievėgraužiui tipografui gaudyti iškabinamos ne mažesnėse kaip 0,15 ha plynų kirtimų eglynų kirtavietėse prieš pat medžių liemenų pavojingų kenkėjų skraidymo pradžią, ne mažesniu kaip 40 m atstumu viena nuo kitos ir ne arčiau kaip 20 m atstumu nuo šalia augančio medyno. Kitiems medžių liemenų pavojingiems kenkėjams gaudyti feromoninės gaudyklės iškabinamos pagal Miško sanitarinės apsaugos tarnybos rekomendacijas.

22. Vabzdžiagaudžiai medžiai naudojami šiais atvejais:

22.1. kai medžių liemenų pavojingų kenkėjų šviežiai užpulti arba džiūstantys medžiai pusamžiame ir vyresniame medyne išsidėstę tolygiai, o jų tūrio procentas yra keturis kartus ir daugiau didesnis už medyno natūraliai iškrentančio tūrio procentą (2 priedas);

22.2. kai medžių liemenų pavojingų kenkėjų šviežiai užpulti medžiai yra išsidėstę grupėmis (5 ir daugiau medžių vienoje vietoje) ir jie pusamžiame medyne sudaro 3 procentus ir daugiau, vyresniame – 2 procentus ir daugiau visų medžių tūrio;

22.3. kai medžiai pažeisti ištisai 0,1 ha ir didesniame plote, – tik atlikus plynus sanitarinius kirtimus.

23. Profilaktiniais tikslais vabzdžiagaudžiai medžiai taip pat gali būti naudojami pagrindinių plynų kirtimų biržėse, nors iškirstas medynas ir nebuvo pažeistas medžių liemenų pavojingų kenkėjų.

24. Vabzdžiagaudžių medžių kiekis (m^3) turi būti:

24.1. 50–100 procentų ankstesnės pavojingų medžių liemenų kenkėjų generacijos užpultų medžių kiekio (jei medžiai iškirsti atrankiniais sanitariniais kirtimais, skaičiuojama pagal kelmus);

24.2. plynų sanitarinių kirtimų biržėse – 5–10 procentų iškirstų medžių kiekio;

24.3. plynų pagrindinių kirtimų biržėse, kai vabzdžiagaudžiai medžiai išdėstomi profilaktiniais tikslais, – 3–8 procentai medžių kiekio;

24.4. vabzdžiagaudžių medžių kiekis mažinamas 2 kartus, kai jie apdorojami insekticidais.

25. Vabzdžiagaudžiai medžiai turi būti ruošiami tik iš žalių vėjavartų ir vėjalaužų, žalių nusilpusių, pažeistų, blogai augančių (C klasės) medžių. Jei tokių medžių jų išdėstymo vietoje nėra, naudojami pagrindiniais kirtimais kitoje vietoje iškirsti medžiai.

26. Vabzdžiagaudžiai medžiai išdėstomi iš medyno pašalinus vėjavartas, vėjalaužas, snieglaužas ir kitus medžius (medieną), kuriuose gali veistis medžių liemenų pavojingi kenkėjai.

27. Vabzdžiagaudžius medžius reikia paruošti 1–1,5 mėn. iki pavasarį skraidančių ir 2–3 savaitės iki vasarą skraidančių medžių liemenų pavojingų kenkėjų skraidymo pradžios ir baigti ruošti kenkėjams pradėjus skraidyti. Kai vabzdžiagaudžiai medžiai paruošiami kitur, jie kenkėjų gaudymo vietose išdėstomi prieš pat jų skraidymo pradžią.

28. Vabzdžiagaudžiai medžiai gali būti apdoroti insekticidais prieš pat medžių liemenų pavojingų kenkėjų skraidymo pradžią. Vasarą ruoštus vabzdžiagaudžius medžius reikia apdoroti insekticidais per 3 dienas po jų nukirtimo.

29. Kai po vabzdžiagaudžių medžių žieve randamos pirmosios medžių liemenų pavojingų kenkėjų lėliukės, jie turi būti išvežti ne arčiau kaip 3 km nuo medyno, kurio sudėtyje yra daugiau kaip 20 procentų spygliuočių medžių rūšių, pakraščio arba nužievinti.

30. Sanitariniais kirtimais turi būti iškertamos žalių eglių vėjavartos, vėjalaužos, sniegalaužos ir stipriai pažeisti medžiai (3 priedas). Taip pat gali būti iškertami kitų medžių rūšių stipriai pažeisti medžiai ir sausuoliai.

V. REIKALAVIMAI VYKDANT SANITARINIUS KIRTIMUS

31. Biologinei bei kraštovaizdžio įvairovei išsaugoti, vykdant plynus sanitarinius kirtimus, 1 ha turi būti palikti ne mažiau kaip 7 sausuoliai, uoksiniai medžiai, pavieniai vyresni nei vidutinis kertamo medyno amžius medžiai.

32. Sanitariniai kirtimai saugomose teritorijose vykdomi laikantis tų teritorijų planavimo dokumentų, nuostatų, veiklos jose reglamentų ir kitų atitinkamų teisės aktų reikalavimų. Jei

minėtuose teisės aktuose sanitarinių kirtimų vykdymas nereglamentuotas, sanitariniai kirtimai derinami su Miško sanitarinės apsaugos tarnyba, valstybinio parko direkcija, o jei jos nėra – regiono aplinkos apsaugos departamentu.

33. Medžių liemenų pavojingų kenkėjų apgyvendinti medžiai iki pirmųjų lėliukių susiformavimo turi būti iškirsti sanitariniais kirtimais ir išvežti ne arčiau kaip 3 km nuo medyno, kuriame spygliuočių medžių rūšių yra daugiau kaip 20 procentų, pakraščio arba nužievinti.

34. Atrankiniai sanitariniai kirtimai pušinės požievinės blakės pažeistuose medynuose vykdomi:

34.1 kai pažeistuose jaunuolynuose iškirtus stipriai pažeistus (medžių augimo sparta labai sumažėjusi arba sausas viršūninis ūglis, arba pušaitės formuoja krūminę lają; po žievės atplaišomis (žiauberimi) randama 7–8 vnt./1 dm^2 kenkėjų) ir neperspektyvius medžius, medyno skalsumas liks ne mažesnis kaip 0,6;

34.2. medžių vegetacijos metu iškirsti medeliai užariami (rekomenduojama užarti 60 cm gyliu) arba sudeginami (jei nėra pavojaus kilti gaisrams), arba išvežami ir sunaikinami kirtimo dieną.

35. Sanitariniai kirtimai pušų saklio pažeistuose medynuose:

35.1. II miškų grupės medynuose pušų saklio pažeisti medžiai nekertami;

35.2. kai III–IV miškų grupės medyne yra iki 10 procentų pušų saklio pažeistų medžių, jie iškertami atrankiniais sanitariniais kirtimais;

35.3. kai III–IV miškų grupės medyne yra daugiau kaip 10 procentų pušų saklio pažeistų medžių, atrankiniai sanitariniai kirtimai vykdomi medyno skalsumą sumažinant iki ne mažiau kaip 0,6, pirmiausia iškertant medžius su pušų saklio žaizdomis, apimančiomis daugiau kaip pusę kamieno perimetro, ir medžius su sausomis viršūnėmis.

36. Pusamžiuose ir jaunesniuose spygliuočių medynuose, kuriuose yra ar gali būti šakninės pinties židinių, kirtimai vykdomi tik žiemą, kai oro temperatūra yra žemesnė kaip 0 ^oC;

37. Vykdant visų rūšių kirtimus pusamžiuose ir jaunesniuose spygliuočių medynuose ne žiemos metu (nuo balandžio 1 d. iki spalio 31 d.), nukirstų žalių spygliuočių medžių kelmai kirtimo dieną turi būti aptepti preparatu, apsaugančiu nuo šakninės pinties infekcijos.

38. Sanitariniai kirtimai žvėrių pakenktuose eglynuose:

38.1. atrankiniai sanitariniai kirtimai 30–50 metų eglynuose vykdomi iki ne mažesnio kaip 0,6 skalsumo, pirmiausia iškertant medžius, kurie turi senas, atviras, sausašones žaizdas;

38.2. eglynai, kuriuose pažeistų eglių yra daugiau kaip 80 procentų arba kai sveikų eglių skaičius mažesnis kaip 300 vnt./ha, kertami plynai.

39. Plyni sanitariniai kirtimai vykdomi tuose medynuose, kuriuose pažeisto medyno plotas didesnis kaip 0,1 ha ir kitomis miško sanitarinės apsaugos priemonėmis neįmanoma pagerinti medyno sanitarinės būklės, taip pat tuose medynuose, kuriuose, atlikus atrankinius sanitarinius kirtimus, liktų 0,4 ir mažesnis medyno skalsumas.

40. Numatytą kirsti plynais sanitariniais kirtimais medyną apžiūri:

40.1. valstybiniuose miškuose, kai medyno plotas iki 1 ha, – miškų urėdo įsakymu sudaryta 3 miškų urėdijos specialistų komisija; kai plyni sanitariniai kirtimai numatomi vykdyti saugomoje teritorijoje, komisijoje turi dalyvauti ir valstybinio parko direkcijos, jei jos nėra, – regiono aplinkos apsaugos departamento arba jo struktūrinio padalinio, išduodančio leidimą miškui kirsti, atstovas;

40.2. privačiuose miškuose, kai medyno plotas iki 1 ha, dalyvauja regiono aplinkos apsaugos departamento arba jo struktūrinio padalinio, išduodančio leidimą miškui kirsti, atstovas, girininkijos, kurios teritorijoje yra privati miško valda, girininkas ir miško savininkas;

40.3. kai medyno plotas 1 ha ir didesnis, apžiūroje turi dalyvauti Miško sanitarinės apsaugos tarnybos specialistas.

41. Jei numatyto kirsti plynai medyno plotas 1 ha ir didesnis, medžių būklė ir medynų džiūvimą sukėlę veiksniai įvertinami tolygiai išdėstytuose apskaitos bareliuose, kurių bendras plotas turi sudaryti ne mažiau kaip 2 procentus kertamo ploto, užpildomas Numatomų iškirsti plynais sanitariniais kirtimais medynų medžių būklės įvertinimo žiniaraštis (3 priedas).

42. Komisija, nurodyta 40.1 punkte, arba regiono aplinkos apsaugos departamento arba jo struktūrinio padalinio, išduodančio leidimą miškui kirsti, atstovas per 3 darbo dienas po apžiūros surašo pažymą, kurioje nurodo medyno taksacinę charakteristiką, veiksnius, sukėlusius medynų džiūvimą, kirtimo laiką, rekomenduojamas ūkines priemones gretimuose medynuose bei pateikia išvadą dėl plyno sanitarinio kirtimo būtinumo. Prie pažymos pridedami kirstinų medynų brėžiniai.

43. Vykdant plynus sanitarinius kirtimus, jų technologijos parenkamos vadovaujantis Pagrindinių miško kirtimų taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2003 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. 670 (Žin., 2004, Nr. 10-284).

44. Vykdant atrankinius sanitarinius kirtimus, valksmos nekertamos, mediena ištraukiama važiuojant tarpais tarp medžių.

VI. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI KIRTAVIETĖSE

45. Visose kirtavietėse kelmai turi būti ne aukštesni kaip 10 cm, jei skersmuo pjūvio vietoje yra iki 30 cm, storesnių medžių kelmo aukštis neturi viršyti 1/3 pjūvio skersmens.

46. Visose kirtavietėse nuo balandžio 1 d. iki rugsėjo 1 d. negali būti palikta žalių spygliuočių kirtimo atliekų su žieve, kurių skersmuo storiausioje dalyje didesnis kaip 8 cm ir ne ilgesnių kaip 1 m, išskyrus panaudotas valksmoms bei skirtas medienos kuro ruošai ar kitoms reikmėms, jei jos sukrautos į krūvas.

VII. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS REIKALAVIMAI LAIKANT MEDIENĄ

47. Žalia spygliuočių mediena nuo balandžio 20 d. (pušies – nuo balandžio 1 d.) iki rugsėjo 1 d. per dešimt dienų po jos iškirtimo turi būti išvežta ne arčiau kaip 3 km nuo medyno, kurio sudėtyje spygliuočių medžių rūšių yra daugiau kaip 20 procentų, pakraščio arba apdorota insekticidais, arba nužievinta, arba kitais būdais apsaugota nuo medžių liemenų pavojingų kenkėjų ir ligų sukėlėjų (mediena laikoma neapsaugota, jei po žieve yra gyvų liemenų kenkėjų (kiaušinėlių, lervų, lėliukių, suaugėlių) ar šviežių jų veiklos (įsigraužimų, takų ir kt.) arba ligų požymių).

48. Į sandėlius ir lentpjūves, medienos perdirbimo ir kitas įmones, esančias arčiau kaip 3 km nuo medyno, kurio sudėtyje spygliuočių medžių rūšių yra 20 procentų ir daugiau, pakraščio, nuo balandžio 1 d. iki spalio 1 d. draudžiama priimti ir laikyti medžių liemenų pavojingų kenkėjų užpultą nenužievintą medieną (mediena laikoma užpulta kenkėjų, kai po žieve yra gyvų kiaušinėlių, lervų, lėliukių, suaugėlių arba šviežių jų veiklos požymių: įsigraužimų, takų ir kt.).

VIII. MIŠKO SANITARINĖS APSAUGOS PRIEMONĖS MASINIO MIŠKO KENKĖJŲ AR LIGŲ DAUGINIMOSI ŽIDINIUOSE

49. Kai susidaro arba išplinta masinio miško kenkėjų ar ligų dauginimosi židiniai, gali būti vykdomos ir kitos, Taisyklėse nenumatytos miško sanitarinės apsaugos priemonės pagal Miško sanitarinės apsaugos tarnybos rekomendacijas.

50. Spyglius ir lapus graužiantys kenkėjai naikinami, kai vidutinė spygliuočių medyno defoliacija yra daugiau negu 30 procentų, lapuočių – daugiau kaip 50 procentų arba toks pažeidimas prognozuojamas pagal detalios apskaitos duomenis.

IX. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

51. Miško kenkėjų, ligų ir abiotinių veiksnių pažeidimai registruojami Generalinės miškų urėdijos prie Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka.

52. Miško sanitarinę miško būklę ir šių Taisyklių reikalavimų vykdymą visuose šalies miškuose pagal savo kompetenciją kontroliuoja valstybiniai miškų pareigūnai, valstybiniai saugomų teritorijų pareigūnai ir aplinkos apsaugos valstybinai kontrolės pareigūnai.

53. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šias Taisykles, atsako Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta tvarka.

_____

Miško sanitarinės apsaugos taisyklių
1 priedas

MAKSIMALUS LEIDŽIAMAS ŠAKNŲ KENKĖJŲ SKAIČIUS (vnt./1 m^2)

	Paprastasis ir miškinis grambuoliai			Vasarinis grambuolys		Naktinis, žiedinis grambuoliai, grikinukas, lerva
	1 m. lerva	2 m. lerva	3 m. lerva, lėliukė, imago	1 m. lerva	2 m. lerva	
medelynai	2	2	2	2	2	6
žaliašiliai ir mišrūs miškai	10	8	6	20	16	60
šilagiriai	6	4	4	12	10	60
sausi šilai	2	2	2	4	4	30
(prie)moliai	10	8	6	20	16	60
priesmėliai	6	4	4	12	10	60
smėliai	2	2	2	4	4	30

_____

Miško sanitarinės apsaugos taisyklių
2 priedas

MEDYNO NATŪRALIAI IŠKRENTANČIO TŪRIO PROCENTAI

Amžiaus klasė	Iškrentantis tūris, %		
	pušynai	eglynai	lapuočiai
V	0,5	0,4	0,3
VI	0,4	0,4	0,3
VII	0,4	0,3	0,2
VIII	0,3	0,3	0,2
≥ IX	0,3	0,3	0,2

Miško sanitarinės apsaugos taisyklių
3 priedas

NUMATOMŲ IŠKIRSTI PLYNAIS SANITARINIAIS KIRTIMAIS MEDYNŲ MEDŽIŲ BŪKLĖS ĮVERTINIMO ŽINIARAŠTIS

_____ miškų urėdija
_____ girininkija
_____ miško savininkas
_____ kadastro vietovė, sklypo Nr.

Kv. Nr.	Skl. Nr.	Barelio Nr.	Barelio plotas, ha	Medžių rūšis	Medžių pasiskirstymas pagal būklę (vnt. ir % nuo bendro kiekio barelyje)						Kirstinų medžių tūris 1 ha, ktm	Kirstinų medžių tūris iš viso, ktm	Kirtimo priežastis (vyraujančių kenkėjų ir ligų pavadinimas)
					nekertami medžiai			kertami medžiai					
					I	II	III	IV	V	VI			

Komisija (nurodyti vardus, pavardes, pareigas):
_____
_____

Medžių būklės įvertinimas:

I - **sveiki medžia**i be išorinių nusilpimo, pažeidimo požymių;

II - **nusilpę medžiai** su silpnai praretėjusia laja, sumažėjusiu prieaugiu, laikinai pažeista iki 30 procentų spyglių (apgraužti, apdegę) arba iki 50 procentų lapų, su džiūstančiomis pavienėmis šakomis, su pažeistomis atskiromis šaknų priekelminėmis dalimis arba nedidelėmis apmirusio stiebo dalimis;

III - **stipriai nusilpę medžiai** – su išretėjusia laja ir matiniais spygliais (lapais), stipriai sumažėjusiu prieaugiu, laikinai pažeista iki 50 procentų spyglių ar iki 70 procentų lapų, sausaviršūniai, su nedideliais mechaniniais šaknų ir stiebo pažeidimais;

IV - **stipriai pažeisti, džiūstantys medžiai** – negrįžtamai pakenkta daugiau kaip 50 procentų spyglių ar daugiau kaip 70 procentų lapų, nulaužta arba negrįžtamai nudžiūvę (sužalota) daugiau kaip 30 procentų medžio lajos, po žieve vystosi medžių liemenų pavojingi kenkėjai, nuo grybinių ligų džiūstantys medžiai, kamieno žaizdų plotis didesnis negu 5 cm arba žaizdos sudaro daugiau kaip 25 procentus (eglės – daugiau kaip 10 procentų) medžio perimetro (esant einamaisiais metais pažeistam brazdui), nuskabyti medžio viršūniniai ir daugiau kaip 50 procentų šoninių ūglių;

V - **švieži sausuoliai** – medžiai, nudžiūvę einamaisiais metais, šviežios vėjavartos, vėjalaužos, snieglaužos su gelsvais arba rudais spygliais (lapais) arba be jų, išskrenda arba jau išskridę medžių liemenų pavojingi kenkėjai;

VI - **seni sausuoliai** – medžiai, nudžiūvę ankstesniais metais, senos vėjavartos, vėjalaužos, snieglaužos, be spyglių, žievė ir smulkios šakos nukritusios, medžių liemenų pavojingi kenkėjai išskridę.

Pastabos: 1. Įvairiuose kenkėjų masinio dauginimosi židiniuose medžių būklės kategorijų skalė gali būti tikslinama.

2. Seni sausuoliai iškertami, jeigu jie netinka miško biologinės įvairovės kompleksų apsaugai.

_____

Miško sanitarinės apsaugos taisyklių
4 priedas

MIŠKO SANITARINĖS BŪKLĖS ĮVERTINIMO METODIKA

Tikrinama:

- visi praeitais metais užregistruoti masinio dauginimosi židiniai ir kitos padidintos ligų ir kenkėjų rizikos vietos.

Valdose iki 100 ha ploto:

- visos einamųjų metų sanitarinių kirtimų (vykdytų pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus) biržės, ha;
- visi spygliuočių ir uosio ir didesni kaip 5 ha kitų lapuočių medynai (sklypai), ha;
- visos medienos sandėliavimo vietos;
- ne mažiau kaip 50 procentų einamųjų metų ugdymo ir 30 procentų pagrindinių kirtimų biržių, ha.

Valdose nuo 100 iki 500 ha:

- ne mažiau kaip 25 procentai einamųjų metų sanitarinių kirtimų (vykdytų pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus) biržių, ha;
- ne mažiau kaip 50 procentų spygliuočių ir uosio bei didesnių kaip 5 ha kitų lapuočių medynų (sklypų), ha;
- visos medienos sandėliavimo vietos;
- ne mažiau kaip 30 procentų einamųjų metų ugdymo ir 15 procentų pagrindinių kirtimų biržių (sklypų), ha.

Valdose, didesnėse kaip 500 ha ploto:

- ne mažiau kaip 10 procentų einamųjų metų sanitarinių kirtimų (vykdytų pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių reikalavimus) biržių, ha;
- ne mažiau kaip 10 procentų spygliuočių ir uosio bei didesnių kaip 5 ha kitų lapuočių medynų (sklypų), ha;
- ne mažiau kaip 50 procentų medienos sandėliavimo vietų;
- ne mažiau kaip 20 procentų einamųjų metų ugdymo ir 50 procentų pagrindinių kirtimų biržių, ha.

Vertinimo kriterijai	gerai (1)	blogai (0)	koefi-cientas (V_j)
1. Masinio dauginimosi židiniai, pastebėti einamaisiais metais	nėra	yra	3,0
2. Pažeidimų registracija (pagal Abiotinių veiksnių, miško ligų, vabzdžių ir žvėrių padarytų pažeidimų miškui apskaitos tvarką)	užregistruoti	neužregistruoti	1,00
3. Miško atkūrimo ar įveisimo atitikimas Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 13, 14, 15 punktų reikalavimams	atitinka	neatitinka	0,50
4. Profilaktinių priemonių taikymas pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 11, 16, 19, 23, 37 punktų reikalavimus	atitinka	neatitinka	0,75
5. Naikinamųjų priemonių taikymas pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 16, 17, 18, 50 punktų reikalavimus	atitinka	neatitinka	1,00
6. Feromoninių gaudyklių išdėstymas pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 21 punkto reikalavimus	atitinka	neatitinka	0,50
7. Vabzdžiagaudžių medžių naudojimas pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 22–27 punktų reikalavimus	atitinka	neatitinka	0,75
8. Sanitarinių kirtimų atitikimas Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 30, 33, 34, 35, 36, 38, 39, 43, 44 punktų reikalavimams	atitinka	neatitinka	1,00

9. Kirtaviečių sutvarkymas pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 45 ir 46 punktų reikalavimus	atitinka	neatitinka	0,75
10. Medienos apsauga ir sandėliavimas pagal Miško sanitarinės apsaugos taisyklių 47 ir 48 punktų reikalavimus	apsaugota	neapsaugota	0,50

Įvertinimas pagal kiekvieną kriterijų apskaičiuojamas: $B_j = \sum(K_i \times S_i) / \sum S_i$, kur

B_j – j-tojo kriterijaus bendras įvertinimas balais (> 0,9 – gerai, <0,75 – blogai);
K_i – i-tojo sklypo, biržės, medienos sandėlio įvertinimas (balais);
S_i – i-tojo sklypo, biržės plotas (ha), medienos tūris sandėlyje (m^3).

Visos valdos įvertinimas apskaičiuojamas: $B = \sum(B_j \times V_j) / \sum V_j$, kur

B – bendras valdos įvertinimas balais (>0,9 – gerai, <0,75 – blogai);
B_j – j-tojo kriterijaus bendras įvertinimas (balais);
V_j – j-tojo kriterijaus vertės koeficientas (V).

_____